

TEMIR YO'L YO'LOVCHI TASHISH TIZIMI TAHLILI VA BOSHQARUV
SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI

Ochilova To'yjon Azim qizi

Bank Moliya Akademiyasi magistranti.

"O'ztemiryo'lyo'lovchi" AJ Tezyurar yo'nalishlarda yo'lovchilarga xizmat ko'rsatish filiali
yetakchi iqtisodchi muhandisi.

Madinaochilova1994@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14010877>

Annotatsiya. Ushbu maqolada temir yo'l yo'lovchi tashish tizimining samaradorligini oshirish masalalari ko'rib chiqiladi. Temir yo'l transporti infratuzilmasi, xizmat ko'rsatish sifati va boshqaruv tizimlarining tahlili asosida tizimni takomillashtirish yo'llari taklif etiladi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish, xodimlar malakasini oshirish va mijozlarga yo'naltirilgan yondashuvni kuchaytirish orqali yo'lovchi tashish tizimi samaradorligini sezilarli darajada oshirish mumkin.

Kalit so'zlar: temir yo'l transporti, yo'lovchi tashish, boshqaruv samaradorligi, infratuzilma, xizmat sifati.

ANALYSIS OF THE RAILWAY TRANSPORTATION SYSTEM AND WAYS OF
IMPROVING MANAGEMENT EFFICIENCY

Abstract. This article examines issues of improving the efficiency of the railway passenger transport system. Based on the analysis of railway transport infrastructure, service quality and management systems, ways to improve the system are proposed. According to the results of the study, the efficiency of the passenger transport system can be significantly improved by introducing modern technologies, improving the skills of employees and strengthening the customer-oriented approach.

Key words: railway transport, passenger transport, management efficiency, infrastructure, service quality.

АНАЛИЗ СИСТЕМЫ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА И ПУТИ
ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ

Аннотация. В статье рассмотрены вопросы повышения эффективности системы железнодорожного пассажирского транспорта. На основе анализа инфраструктуры железнодорожного транспорта, качества обслуживания и системы управления предложены пути совершенствования системы. По результатам исследования, эффективность системы пассажирских перевозок можно существенно повысить за счет

внедрения современных технологий, повышения квалификации сотрудников и усиления клиентоориентированности.

Ключевые слова: *железнодорожный транспорт, пассажирский транспорт, эффективность управления, инфраструктура, качество обслуживания.*

Muhtaram Prezidentimiz rahbarliklarida mamlakatimizda keng ko'lamli islohotlar olib borilmoqda. Ushbu islohotlar natijasi xalqimizning turmush farovonligi oshishida, qo'shni davlatlar va xalqaro tashkilotlar bilan aloqalarning yaxshilanishida yaqqol namoyon bo'lmoqda.

"Iqtisodiyotning qon tomiri" sanalgan temir yo'l transporti tizimi ham mazkur yangilanishlar natijasida soha tubdan takomillashtirildi. Bu borada Prezidentimizning 2023 yil 11 oktyabrdagi "O'zbekiston Respublikasida temir yo'l transporti sohasini tubdan isloh qilish chora-tadbirlari to'g'risida" gi PQ-329 sonli qarori mazkur tarmoqqa yangi impuls berdi deyish mumkin.

O'zbekiston temir yo'l yo'lovchi tashish tizimini har tomonlama tahlil qilish va uning boshqaruv samaradorligini oshirish yo'llarini ishlab chiqish muhim vazifa sanaladi.

Temir yo'l infratuzilmasi o'z ichiga temir yo'l tarmoqlari va yo'llarini, stantsiyalar va vokzallarni, depolar va texnik xizmat ko'rsatish markazlarini, signalizatsiya va kommunikatsiya tizimlarini, shuningdek elektr ta'minoti tizimlarini oladi. Bu komponentlar yo'lovchi tashish jarayonining asosini tashkil etadi va ularning holati hamda rivojlanganlik darajasi butun tizimning samaradorligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Harakatdagi tarkib yo'lovchi tashuvchi poyezdlar (elektropoyezdlar, tezyurar poyezdlar, an'anaviy poyezdlar), lokomotivlar va turli klasslar hamda komfort darajalaridagi vagonlarni o'z ichiga oladi. Harakatdagi tarkibning zamonaviyligi, qulayligi va texnik holati yo'lovchilar uchun xizmat sifatini belgilovchi muhim omillardan biri hisoblanadi.

Boshqaruv tizimi markaziy boshqaruv organlari, mintaqaviy boshqaruv bo'limlari, dispetcherlik xizmatlari va operativ boshqaruv markazlaridan iborat. Bu tizimning samarali ishlashi butun yo'lovchi tashish jarayonining muvaffaqiyatli amalga oshirilishini ta'minlaydi.

Xizmat ko'rsatish tizimi chipta sotish va bronlash xizmatlari, yo'lovchilarga axborot berish tizimlari, bagaj va yuk tashish xizmatlari, shuningdek ovqatlanish, tibbiy yordam kabi qo'shimcha xizmatlarni o'z ichiga oladi. Bu tizimning sifati va samaradorligi yo'lovchilar mamnunligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Poyezd ichidagi xizmatlarni kengaytirish yo'nalishida turli toifadagi vagonlarni joriy etish (ekonom, biznes, lyuks), ovqatlanish xizmatlarini takomillashtirish (vagon-restoranlar, ekspress-yetkazib berish), ko'ngilochar xizmatlarni kengaytirish (audio-video tizimlar, internet),

ishbilarmonlar uchun maxsus xizmatlar (mini-ofislar, konferensiya-xonalar) kabi loyihalar amalga oshirilishi mumkin.

Qo'shimcha xizmatlarni joriy etish doirasida transferlar va boshqa transport turlari bilan integratsiyalashgan xizmatlar, mehmonxona va sayohat xizmatlarini bronlash imkoniyati, sug'urta xizmatlarini taklif etish, bagaj tashish va saqlash xizmatlarini kengaytirish kabi yangi xizmat turlari taklif etilishi mumkin.

Maxsus yo'nalishlar va poyezdlarni ishga tushirish yo'nalishida turistik yo'nalishlar bo'yicha maxsus poyezdlar, tematik poyezdlar (masalan, tarixiy, madaniy yoki gastronomik yo'nalishlar), mavsumiy poyezdlar (dam olish maskanlari, kurortlarga), tadbirlar uchun maxsus poyezdlar (sport musobaqalari, festivallarga) kabi loyihalar amalga oshirilishi mumkin.

Intermodal tashishlarni rivojlantirish doirasida "Poyezd + avtobus" yoki "Poyezd + samolyot" kabi kompleks xizmatlar, shahar ichida transport xizmatlari bilan integratsiyalash, yagona chipta tizimini joriy etish kabi loyihalar amalga oshirilishi lozim.

Mijozlarga moslashtirilgan xizmatlarni taklif etish yo'nalishida oilaviy sayohatlar uchun maxsus paketlar, nogironligi bo'lgan shaxslar uchun maxsus xizmatlar, katta yoshdagi yo'lovchilar uchun qulayliklar, korporativ mijozlar uchun maxsus dasturlar kabi xizmatlar joriy etilishi mumkin.

Xulosa qilib aytganda, yo'lovchi xizmatlarini modernizatsiya qilish va diversifikatsiyalash - bu murakkab, ko'p qirrali jarayon bo'lib, u temir yo'l transporti oldida turgan dolzarb vazifalardan biridir. Bu jarayonni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun tizimli yondashuv, innovatsion yechimlar va zamonaviy texnologiyalardan foydalanish talab etiladi. Yuqorida keltirilgan tavsiyalar va loyihalarni amalga oshirish orqali O'zbekiston temir yo'llarining yo'lovchi tashish tizimini yanada samarali, raqobatbardosh va mijozlarga yo'naltirilgan qilish mumkin.

REFERENCES

1. Xudoyberganov, S.K., 2021. O'zbekistonda temir yo'l transporti infratuzilmasini modernizatsiya qilish masalalari. *Transport muammolari*, 2, 45-52-b.
2. Massberg, F. and Weidmann, U., 2018. Infrastructure management for railways: A systematic approach. *Journal of Rail Transport Planning & Management*, 8(3), pp.226-239.
3. Merkert, R. and Nash, C., 2018. Looking beyond privatization: The public sector reform challenge for railway regulation. *Research in Transportation Economics*, 69, pp.547-553.
4. Preston, J., 2017. The impact of service quality on rail passenger demand. *Transportation Research Part A: Policy and Practice*, 106, pp.330-344.

5. Toshpulatov, A.A., 2019. Temir yo'l transportida yo'lovchi tashish xizmatlarini rivojlantirish istiqbollari. *Iqtisodiyot va ta'lim*, 10(5), 120-125-b.
6. Sauter-Servaes, T. and Nash, A., 2019. Increasing rail demand through on-demand mobility services: A case study from Switzerland. *Journal of Public Transportation*, 22(1), pp.1-20.
7. Ismoilov, A.P. va Xoliqov, F.M., 2022. Temir yo'l transportida innovatsion texnologiyalarni joriy etish samaradorligi. *Innovatsion iqtisodiyot*, 3(1), 78-85-b.